

25.09.2014

Metropolialueen kuntajakoselvityksen toimikauden jatkaminen

Valtiovarainministeriö on päätöksellään 9.12. 2013 määrännyt kuntarakennelain 15 §:n perusteella toimitettavaksi erityisen kuntajakoselvityksen Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan ja Vantaan kaupunkien sekä Kirkkonummen, Sipoon, Tuusulan ja Vihdin kuntien välillä. Samalla ministeriö asetti kuntajakoselvittäjiksi varatuomari Mikko Pukkisen, valtiotieteiden tohtori Cay Sevónin ja arkkitehti Matti Vatilon. Selvitystyö alkoi 16.12.2013 ja sen tuli asettamispäätöksen mukaan päättyä selvityksen valmistuttua, mutta kuitenkin viimeistään 31.10.2014 mennessä.

Sote-uudistus ja metropolialueen kuntajakoselvitys

Kuntarakennelain 4 b § 4 momentin mukaan selvityksen tulee sisältää muun ohella suunnitelma hallinnon ja palvelujen järjestämisestä sekä palvelujen tuottamisesta selvitysalueella.

Vireillä olevaan sosiaali- ja terveystalouden uudistukseen sisältyvällä sote-järjestämislailla uudistetaan kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, tuottamista, hallintoa, suunnittelua, rahoitusta ja valvontaa koskevat säännökset.

Lakiesityksen mukaan palvelujen järjestämisestä vastaavat viisi sote-aluetta ja tuottamisesta kunnat ja kuntayhtymät siten kuin järjestämispäätöksessä tarkemmin määrätään. Ratkaisu vaikuttaa merkittävästi selvitysalueen kuntien asemaan.

Lakia koskevan hallituksen esityksen lausuntoaika päättyy 14.10. 2014. Valmistelu tähtää siihen, että laki olisi eduskunnan käsittelyssä siten, että se voisi astua voimaan vuoden 2015 alkupuolella. Aikataulu merkitsee sitä, että kuntajakoselvitys joudutaan tekemään ennen kuin sote-palveluiden tuottamisesta on lopullista tietoa.

Kuntajakoselvitykseen sisällytettävää palvelujen järjestämis- ja tuottamissuunnitelmaa ei voida laatia ennen kuin on tarkemmin tiedossa selvitysalueen kuntien ja mm. erikoissairaanhoidon kuntayhtymien rooli palveluiden tuottamisessa.

Metropolihallintolaki ja kuntajakoselvitys

Kuntarakennelain 4 e § 3 momentin mukaan metropolialueen yhdistymisselvityksessä tulee arvioida kuntien yhdistymisen suhdetta metropolihallinnon tarpeeseen erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämisen, joukkoliikenteen ja sosiaalisen asuntotuotannon näkökulmasta. Lain 4 b § 4 momentin mukaan selvityksen tulee sisältää myös selvitys yhdistymisen vaikutuksista kuntien yhteistoimintaan.

Vireillä olevassa metropolihallintolain valmistelussa ollaan päätyvässä tehtäviltään suppeaan 14 - 16 kunnan metropolihallintoon. Tarkoitus on, että hallituksen esitys olisi annettavissa eduskunnalle joulukuussa. Kuntajakoselvittäjien alustavan linjauksen 3.6.2014 mukaan tehtäviltään suppeassa mallissa säilyy kuntarakennemuutoksen tarve metropolialueella entisellään.

Metropolilain sisällöllä on vaikutuksia kuntien tehtäviin maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyvissä asioissa sekä seudun kuntien väliseen yhteistoimintaan.

Kuntajakoselvittäjien alustavan linjauksen mukaisen metropolikaupungin strategisten ja koko kaupunkia koskevien tehtävien määrittelyn kannalta olisi parempi, jos jakoselvitysesitys voitaisiin tehdä vasta siinä vaiheessa, kun metropolihallintolaki annetaan eduskunnalle.

Kuntien omat selvitykset ja erityisen kuntajakoselvityksen aikataulu

Metropolialueen erityisen selvityksen piiriin kuuluvista kunnista Tuusula, Kerava ja Sipoo ovat mukana Keski-Uudenmaan kahdeksan kunnan kuntajakoselvityksessä, jonka loppuraportti valmistui 11.9.2014. Raportti on tarkoitus käsitellä valtuustoissa lokakuussa 2014 ja päätökset mahdollisista kuntaliitoksista tehdä kesään 2015 mennessä.

Kaksi muuta metropoliselvityksen yhdeksän kunnan alueen kuntalähtöistä selvitystä, ns. EKKV-selvitys (Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi ja Vihti) ja Itä-Uudenmaan selvitys, odottavat sote- ja metropolihallintolain jatkovalmistelua.

Kuntalähtöisten selvitysten aikataulut vaikeuttavat erityiseen kuntajakoselvitykseen sisällytettävän yhdistymisen vaikutuksia kuntien yhteistoimintaan koskevan selvityksen valmistelua.

Esitys metropolialueen kuntajakoselvityksen jatkovalmistelusta

Vireillä olevien muiden kuntajakoselvitysten ja lainsäädäntöhankkeiden aikatauluista johtuen myöskään metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen loppuunsaattaminen alkuperäisen aikataulun mukaisesti 31.10.2014 mennessä ei ole mahdollista. Otaen huomioon lisäksi kirjoitustyön laajuus, esitämme, että selvitystyön toimikautta jatketaan kuukaudella eli 30.11.2014 saakka.

Mikko Pukkinen

Cay Sevón

Matti Vatiolo

Valtiovarainministeriön asettamat kuntajakoselvittäjät